

Кримінальне право та криминологія, кримінально-виконавче право.

О.Л. Старко

доцент кафедри кримінального правосуддя

та правоохоронної діяльності

Волинського національного

університету імені Лесі Українки

**Портрет особи, яка вчинила несанкціоноване поширення інформації про
направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в
Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи
інших утворених відповідно до законів України військових формувань,
вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану (за матеріалами
судової практики та офіційної статистичної інформації)**

Стаття 114-2 Кримінального кодексу (далі – КК) України (діяння криміналізоване у березні 2022 р.) передбачає відповідальність за несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану. Дане діяння відноситься до нетяжких (ч. 1), тяжких (ч. 2, ч. 3) та особливо тяжких злочинів (ч. 3).

З метою виокремлення даних, які характеризують особу злочинця та на основі їх узагальнення, що дає змогу описати її портрет, нами було проаналізовано звіт Офісу Генерального прокурора України “Про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення” за 2022-2023 рр. (далі - Звіт) [1] та 70

обвинувальних вироків, постановлених судами України з 01.01.2023 р. по 31.12.2023 р. і які були оприлюднені у Державному реєстрі судових рішень [2]. Під час моніторингу Звіту, було встановлено, що кількість виявлених за 2022-2023 рр. осіб, які вчинили злочин, передбачений ст. 114-2 КК України, становить – 245 осіб. Серед них, громадян України – 197 осіб, жінок – 63. Третина цих злочинів вчиняється особами віком від 40 до 54 років (85 осіб), ще третина від 54 років і старше. За освітою - це переважно особи, які мають базову середню та профільну середню освіту (84 особи). Працевздатними, але такими, що ніде не працюють і не навчаються на момент вчинення злочину були 87 осіб. Такими, що мали статус безробітних – 27 осіб. Особи, що вчинили даний злочин не мали судимості. Один злочин було вчинено за попередньою змовою групою осіб.

Моніторинг вироків дозволив виокремити та узагальнити дані про місце народження винних осіб, їх сімейний стан, наявність на утриманні дітей чи непрацевздатних батьків, мотиви вчинення діяння та наявність визнання вини, щирого каяття, які доповнюють у цілому соціально-демографічну, кримінально-правову та у деякій мірі, морально-психологічну картину структури особи злочинця.

Стосовно місця народження засуджених (в окремих вироків не вказувалось місце народження) - уродженцями Донецької обл. є 22 особи, Харківської обл. – 6 осіб, Луганської обл. – 5 осіб, Миколаївської обл. – 4 особи, Дніпропетровської обл. – 5 осіб, Запорізької обл. – 1 особа, Одеської обл. – 3 особи, Черкаської – 2 особи, м. Київ – 3 особи, Чернігівської обл. – 2 особи, Чернівецької, Сумської, Кіровоградської, Волинської по одній особі. Серед засуджених є ті, які народились в рф – 4 осіб, Білорусі – 2 особи, Грузії – 2 особи, Китаю – 1 особа.

За сімейним станом серед засуджених: неодружених – 30 осіб, одружених - 26. Із 56 засуджених (в окремих вироків відсутня інформація про сімейний стан), 13 осіб мають на утриманні неповнолітніх дітей. Одна жінка на момент вчинення злочину мала 4 дітей, яких виховувала без чоловіка і вчинила злочин з

корисливих мотивів. 99 % засуджених не мали судимості на момент вчинення злочину. У 44 вироків із 70-ти йдеться про щире каяття винних осіб.

Щодо мотивації осіб під час вчинення цього діяння, характерним є те, що вона має ідеологічне підґрунтя. Зокрема, аналіз обвинувальних вироків показав, що мотивами були – виправдовування або заперечення збройної агресії російської федерації проти України, бажання допомогти ворогу, бажання заподіяти шкоду обороноздатності України, неприязні до Української держави, ностальгія за радянським минулим (за даними 39 вироків), корисливі мотиви (за даними 7 вироків).

У деяких випадках, несанкціоноване поширення інформації було вчинено з необачності, імпульсивно, випадково (за даними 11 вироків). Мали місце випадки, де мотивом була зацікавленість діяльністю нашої держави щодо протидії агресору. Так, військовослужбовець строкової служби зробив фото фіксацію розташування військової частини та бойових припасів калібру 155 мм. та неодноразово відправляв ці зображення з програмного застосунку «Google карти» з відміченими геоданими своїй дівчині, однокласнику та батьку. Його дії було кваліфіковано за ч. 2 ст. 114 КК України та призначено покарання у виді позбавлення волі строком на 5 років. На підставі ст. 75 КК України військовослужбовця звільнено від відбування покарання з іспитовим строком тривалістю 3 роки [3].

Більшу половину осіб було засуджено за ч. 2 ст. 114-2 КК України. Так, у 44 вироків із 70, постановлених у 2023 р. йдеться про кваліфікацію дій осіб за ч. 2 ст. 114-2 КК України. За ч. 3 ст. 114-2 КК України засуджено 20 осіб, за ч. 1 ст. 114-2 КК України було засуджено 6 осіб. Також ми відмітили, що особи найчастіше поширювали інформацію про переміщення, рух або розташування Збройних Сил України, за можливості їх ідентифікації на місцевості. Зокрема, це була інформація стосовно особового складу ЗСУ, Національної гвардії України, ДПСУ, блок-постів. У багатьох випадках вчинялись дії, що полягали у поширенні інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та

бойових припасів в Україну та переміщення її територією України. Проте, слід зазначити, що такий поділ стосовно інформації як предмета злочину є дещо умовний, оскільки у більшості випадків, де йшлося про поширення інформації про розташування зброї та озброєння, одночасно поширювалась інформація про розташування чи рух військовослужбовців, які використовують цю зброю чи/або озброєння.

Більшість поширень було здійснено користувачами мережі Інтернет, зокрема через Telegram, Tik-tok, Однокласники. Також інформація була поширена через смс-повідомлення, телефонну розмову та під час особистої зустрічі.

Узагальнюючи наведені дані, можна виокремити найбільш характерні риси особи, яка вчиняє несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану. Це чоловік віком від 40 до 60 років, громадянин України, уродженець Донецької області, неодружений, працездатний, але такий, що ніде не працює і не навчається, має базову середню або профільну середню освіту, не має судимості, злочин вчиняє одноособово. Діючи з ідеологічних спонукань, громадянин поширює через соцмережу Telegram інформацію про переміщення, рух або розташування особового складу Збройних Сил України, що можна ідентифікувати на місцевості (ч. 2 ст. 114-2 КК України). У вчиненому щиро кається.

Список літератури

1. Про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення (2022-2023 рр.). URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-osib-yaki-vchinili-kriminalni-pravoporushennya-2>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

3. Вирок Маньківського районного суду Черкаської області від 20 січня 2023 р.
Справа №701/50/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108497741>